

Spolupráca SAŽP s Európskou environmentálnou agentúrou je obojstranne prospešná

Miesto úvodu

Poznaj svoje životné prostredie a chráň si ho! Minimalizuj produkciu odpadov! Nezhoršuj kvalitu svojho životného prostredia, či už voľnej, mestskej alebo vidieckej krajiny! Poznaj prostredie, v ktorom žiješ, pamätaj, že ono nekončí prahom tvojich dverí, plotom tvojej záhrady, hranicami regiónu alebo štátu, v ktorom máš svoj trvalý pobyt! Poznaj a chráň, aby nasledujúce generácie nežili v pustej krajine, v mestách bez zelene, v sklobetónových klimatizovaných „klietkach“, z ktorých únik znamená riziko prežitia! Pamätaj, že všetko so všetkým súvisí, že stále platia zákony fyziky, že každá akcia vyvoláva reakciu a že reakcia, vyvolaná tvojimi neuváženými krokmi vo vidine rýchleho zisku, môže znamenať tragédiu pre tvoje okolie, tvojich priateľov, susedov, pre tvoje deti! Pamätaj, že stále platí: kvapka ku kvapke, bude pramienok, potok, rieka, more; pamätaj, že to platí aj naopak a že kumuláciu zdanlivo drobných a neškodných vplyvov, môže ohroziť stabilitu zložiek životného prostredia, poškodí to, čo chráni túto planétu a vytvára podmienky pre život nás všetkých!

Tieto a podobné myšlienky víria oddávna v hlavách ľudí a vedcov, ktorí varujú pred neuváženými krokmi spoločnosti, pred jej nežiaducimi environmentálnymi dopadmi na živú aj neživú prírodu. Zdanlivo neškodné genetické modifikácie, nové materiály, nové chemické látky, väčšia energetická náročnosť, rastúce množstvo odpadu vplyvajú na náš makro- i mikrosvet, ktorého zmeny veľakrát nevieme predpovedať. Počet obyvateľov tejto planéty rastie, rastie aj rozsah ich aktivít. Stierajú sa pomyselné hranice štátov, svetadielov, ľudských spoločností, ekonomika a zisk vládnu našim aktivitám. Globalizácia sa stala realitou v produkcii, pohybe materiálov a tovarov, v pohybe ľudí. Toto všetko má vplyv na nás a naše blízke okolie, ale ovplyvňuje aj oblasti vzdialené, o ktorých mnohokrát vieme len z dokumentov a cestopisov.

Mysli globálne, konaj lokálne!

Veta obsahujúca múdrosť našich predkov, ktorí sa vedeli správať oveľa šetrnejšie k svojmu okoliu. Vedeli, že keď znečistia potok alebo prameň pod lesom, nebudú mať čistú vodu pre svoj dobytok, ale ani pre seba. Nemali možnosť kúpiť si vodu v obchode, a preto si ju chránili, nemali však ani problém s plastovými obalmi, PET fľašami, veľkými nákupmi a potrebou ich uskladnenia. Náš život sa zmenil, zrýchlil, viac sme závislí od druhých, od produkcie, dodávok tovaru, služieb, energie... Máme menej času pre seba a pre svoje deti, nahrádzame ho často darčekmi a exotickými dovolenkami. Kolobeh získavania zdrojov a ich mňania sa rozťáča čoraz rýchlejšie. Spôsob nášho života prináša vyššie nároky na dopravu, viac zafažuje životné prostredie, viac ovplyvňuje jeho zložky.

Zastavme sa a zamyslime sa, ako žijeme... Čo zanecháme svojim potomkom. Dobré, aj zlé. Možno im zanecháme bohatstvo na bankových účtoch, ale možno aj environmentálne záťaž s negatívnymi vplyvmi na zdravie; možno všetky zdroje z bankových účtov budú musieť spotrebovať na svoje prežitie... Toto všetko vyvoláva množstvo otázok, na ktoré treba hľadať odpovede. Preto tak, ako sa globalizuje ekonomika, globalizuje sa aj nazeranie na životné prostredie tejto planéty. Koordinujú sa činnosti organizácií, ktoré vznikli na jednotlivých kontinentoch, v jed-

notlivých štátoch a spoločnostiach, aby prostredníctvom pravdivých, porovnateľných a hlavne včasných informácií o stave životného prostredia a vplyvov naň ovplyvňovali právne normy z pohľadu udržateľného spôsobu života nás aj budúcich generácií.

Európska environmentálna agentúra

Jednou z takýchto organizácií je aj Európska environmentálna agentúra (EEA), ktorej hlavnou úlohou je zbierať, hodnotiť a v prijateľnej podobe poskytovať porovnateľné informácie o životnom prostredí v európskom priestore, ale aj v širších, globálnych súvislostiach. Jej členskou krajinou je od roku 2001 aj Slovensko, pre ktoré členstvo v EEA bolo členstvom v prvej inštitúcii EÚ. Na spolupráci s EEA sa podieľa prostredníctvom svojich organizácií a expertov v rámci rezortov životného prostredia, pôdohospodárstva, zdravotníctva, dopravy a hospodárstva. Činnosť našich inštitúcií a expertov spolupracujúcich s EEA koordinuje SAŽP, ktorá zároveň spolupracuje s podobne zameranými agentúrami iných krajín na projektoch zlepšujúcich kvalitu environmentálnych informácií, ako aj ich dostupnosti.

Pre SAŽP bolo obdobie uplynulých pätnástich rokov procesom postupného budovania a prevádzkovania sys-

spôsob zabezpečovania našich úloh: napríklad zavedením indikátorového hodnotenia životného prostredia, politikou otvoreného a bezplatného prístupu k environmentálnym informáciám a ich šíreniu. Na druhej strane aj EEA mala prospech z činností našich expertov, napríklad presadzovaním priestorovej interpretácie environmentálnych informácií, skúsenosťami zo šírenia environmentálneho povedomia formou organizovania medzinárodných súťaží detí v kreslení na environmentálne témy a festivalu filmov s tematikou životného prostredia (Envirofilm). Ako príklad hodný nasledovania poslúžili aj naše ďalšie dobré skúsenosti a praktiky v oblasti ochrany prírody, sledovania environmentálnych informácií a spôsoby ich sprístupňovania. Enviroportál, vstupná brána k environmentálnym informáciám, sa stal krátko po svojom zrode najnavštevovanejším serverom s environmentálnou tematikou na Slovensku. Každopádne treba povedať, že je to obojstranne prospešná spolupráca, či už v oblasti projektovej činnosti, v rámci ktorej riešené projekty prispeli k zlepšeniu podmienok pre realizáciu našich nových povinností súvisiacich so vstupom do EÚ, alebo v oblastiach pôsobenia zástupcov SAŽP a ďalších expertov zo Slovenska v pracovných skupinách

Európskej komisie, EEA či OECD. Z prvej oblasti môžeme spomenúť asi **najúspešnejší projekt** pripravený, vyjednaný a implementovaný pracovníkmi SAŽP a spolupracujúcimi organizáciami v rámci programu Phare, s názvom **Posilnenie inštitucionálnych kapacít v sektore životného prostredia** (s pracovným názvom Umbrella), ktorý priniesol mnoho nenahraditeľných skúseností a kontaktov, ako aj hmotný majetok pre 4 organizácie rezortu v celkovej sume vyššej ako 26,5 mil. Sk. Z druhej oblasti ako príklad môže poslúžiť účasť zástupcov SAŽP v nových projektoch a iniciatívach na európskej úrovni, akými sú napríklad smernica o infraštruktúre priestorových informácií v Európe (INSPIRE), alebo aktivity v oblasti zlepšovania reportingu a budovania európskeho Zdieľaného environmentálneho informačného systému (SEIS), čo je len odrazovým mostíkom pre ďalšiu potenciálnu spoluprácu a účasť v pripravovaných európskych projektoch. Škoda len, že naše kapacity nie sú dostatočné na širšie zapojenie sa a poskytnutie našich dlhodobých skúseností krajinám, ktoré nastúpili cestu integrácie do EÚ obdobne ako pred rokmi Slovensko.

Zastavme sa a zamyslime sa teda občas nad našimi aktivitami, oboznámme sa s informáciami, či už v tomto magazíne alebo publikáciách vydávaných SAŽP a EEA, zaujímajme sa o dianie a aktuálne informácie, ktoré sa snažíme aj my sprostredkovať na Enviroportáli. Ale hlavne si všimajme to, čo sa práve deje, a prispějme aj my svojím umom k tomu, aby stavebné, technologické a projektové riešenia boli čo najpriateľnejšie z hľadiska vplyvov na životné prostredie, aby vidina rýchleho zisku neprevládala nad udržateľnosťou nášho života.

Ing. Vladimír Benko

Národný ohniskový bod SR pre spoluprácu s EEA

Konferencia Enviroforum je jednou z príležitostí informovať o činnosti EEA

témov environmentálnych informácií poskytovaných zo Slovenska do EEA v rámci tzv. prioritných dátových tokov. Tieto sú hodnotené medzi členskými krajinami EEA i krajinami kooperujúcimi. Naše úsilie sa odrazilo na dosiahnutých výsledkoch: z 26. miesta v roku 2000 sme sa dostali v ostatnom hodnotenom roku 2007 na 2. miesto rebríčka hodnotených krajín EÚ (pozri grafy, príloha, s. 11).

EEA a SAŽP

Z odstupe pätnástich rokov existencie SAŽP a jej viac ako desaťročnej spolupráce s EEA je možné konštatovať, že táto spolupráca značne ovplyvnila naše smerovanie a

